

Vanhojen hyötykasvikantojen kartoitus

ARVOISA VASTAANOTTAJA

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) kartoittaa suomalaisia (ja suomalaistuneita) maa- ja puutarhatalouden vanhoja hyötykasveja ja niiden maatiaiskantoja. Vanhat hyötykasvit ja niiden vanhat viljelykannat ovat arvokasta suomalaista kulttuuriperintöä, joka on vaarassa kadota. MTT vastaa näiden kansallisten kasvigeenivarojen ylläpidon edistämisestä.

Keräämme tietoa erilaisilla kyselyillä ja haastatteluilla.

Mukana hankkeessa on MTT:n lisäksi Helsingin yliopisto sekä asiantuntijoina Suomen museoliitto, Suomen kotiseutuliitto ja Turun yliopiston museologian oppiaine. Hanketta rahoittaa Maa- ja metsätalousministeriö ja MTT.

Lisätietoja hankkeesta: www.mtt.fi/monimuotoisuus/tilallasuojelu1.html

Etsintäkuulutus:

<https://portal.mtt.fi/pls/mttdocspub/docs/F790053592/SUOMALAISET%20MAATIAISKASVIT.PDF>

Maatiaiskasviesite:

https://portal.mtt.fi/pls/mttdocspub/docs/F1389373670/MAATIAISET_VANHAT_LAJIKKEET_PAKAT.PDF

Lisätietoja antaa tutkija Maarit Heinonen.

MITÄ ETSIMME?

Kartoitamme pitkään, useita vuosikymmeniä (väh. 40–50 vuotta) viljelyssä olleita suomalaisia tai suomalaistuneita vanhoja hyötykasvien viljelykantoja. Viljelykannat voivat olla maataisia tai vähintään 40–50 vuotta sitten jalostettuja kauppalajikkeita.

Maatiaiskasvilla eli maataisella tarkoitetaan sellaista hyötykasvin kantaa tai lajiketta, jota ei ole tieteellisesti jalostettu ja se on ollut viljelyssä useiden vuosikymmenten ajan. Ne ovat kehittyneet niitä viljelleiden isäntien ja emäntien tietoisien ja tiedostamattoman valinnan sekä valinneiden viljelyolojen vaikutuksesta.

Maatiaiskasvit ovat osa elävää kulttuuriperintöämme. Niiden ominaisuuksissa heijastuu maatiaiskasvien aikaisempi viljelyhistoria ja menneiden aikojen kulinaariset arvot. Niiden ulkonäkö kertoo esteettisistä arvoista, joita maatiaiskasveja kasvattaneet ihmiset ovat arvostaneet.

Etsimme seuraavien hyötykasvien vanhoja kantoja:

- viljojen (syysruis, kevätruus, juhannusruis, kaksitahoinen ohra, monitahoinen ohra, kaura, syysvehnä ja kevätvehnä) maataiset ja yli 40 vuotta sitten jalostetut kauppalajikkeet
- vanhat perunakannat
- vanhat nurmikasvikannat (kuten puna-apila, timotei)
- vanhat palkoviljakannat (härkäpapu, pelto- ja tarhaherne)

- vanhat tattari-, pellava-, humalakannat
- vanhat juurikasvikannat (kuten nauris, lanttu)
- vanhat sipulikannat (kuten ryvæssipuli, keltasipuli)
- vanhat mauste- ja yrttikasvikannat

KUKA VOI VASTATA?

Tieto tai arvio pitkästä kasvikannan viljelyhistoriasta (museossa tai muualla) on riittävä kyselyyn vastaamiseen. Ei tarvita tutkittua tietoa kannan alkuperästä. Jos epäilet että hallussasi on vanha kasvikanta, ota yhteyttä ja selvitellään yhdessä.

Tutkija Maarit Heinonen

MTT, Biotekniikka ja elintarviketutkimus/Geneettinen diversitetti, H-talo, 31 600 Jokioinen

GSM +358-50 356 9688

Fax +358-3-4188 3618

E-mail maarit.heinonen@mtt.fi

<http://www.mtt.fi>